

КИНЕСКА СПРАВА ЗА МУЧЕЊЕ

Била је то једна чудна ситуација. Тројица младића по имену Тарик, Озан и Енгин били су жртве оружаног напада. Тарик и Озан су погинули, а Енгин је био у коми. Сва тројица су потицала из богатих породица и стекла су одлично образовање. Пошто су после Роберт колеџа дипломирали на Универзитету Богазићи, похађали су по три године мастер студија на Јејлу, а потом су се пре годину дана вратили у земљу. Током свих тих година нису се одвајали један од другог. Биће да су их због тога другови у школи звали три мускетара, али за разлику од Диминих јунака, ова тројица су били деца која нису прибегавала насиљу, већ су били крајње мирољубиви. Нити су имали кривичне досијее нити лошу прошлост. Нису чак виђени ни да учествују у најобичнијем протесту за време школовања. Њихове дубоко ожалостњене породице нису могле да схвате шта се десило нити су претпостављали ко би могли бити нападачи.

Док смо се надали да ће нам Енгин, када се врати у живот из коме, испричати шта се догодило, десила се потпуно неочекивана ситуација. Нападачи су дошли и предали се са све оружјем. Међутим, ситуација је била помало компликована. Они који су се предали били су бивши осуђеници Гулеч Неџми и Сака Еркан. Какав су то сукоб ова два злотвора могла да имају с тим образованим младићима из добростојећих породица? Још занимљивије, ова два пријатеља били су телохранитељи Шеца, некад фолк певача, сад уметника арабеске, кога су волели милиони. Али Шецо се према њима није понашао као према телохранитељима већ као према рођеној браћи. Никада им ништа није одбио и чинио је све да им помогне.

У својим изјавама, Гулеч Неџми и Сака Еркан су рекли да су, док су били у колима у женском друштву, ова тројица младића пришла у својим џиповима, провоцирала, а затим побегла. Одакле год да се погледа, то је била недоследна изјава. Онда су их, наводно, Гулеч и Сака пратили како би сазнали где живе, а када су позвонили на врата да би им се ови извинили, младићи су их напали шамарима и увредама, због чега су, немајући избора, посегли за оружјем да се заштите. Након што су неутралисали противнике, удаљили су се са лица места. Међутим, када су из новина сазнали да су убили двојицу младића, прорадила им је савест, па су дошли и предали се полицији. Да се нисам суздржао док сам слушао тај део о савести, праснуо бих у смех. Обојица су лагали гледајући нас у очи. Још једна важна ствар која ми је привукла пажњу била је и та што у изјавама нису поменули свог газду Шеца. Било је немогуће да су предузели било шта без Шецовог знања.

„Шта ради Шецо?“, упитао сам.

„Напустили смо брата Шецатина“, рекли су. „Нисмо се видели месецима.“

Али баш пре неки дан сам видео њихове фотографије у новинама; кезили су се поред Шеца на церемонији обрезивања сина познатог мафијашког шефа. Нисам питао шта су тамо радили. Било би боље да питам Шеца. Али и ја смо се обрели у Шецовој кући.

Сазнавши да ћемо доћи, Шецо нас је чекао са своја два адвоката. Пошто сам га раније испитивао у вези са једним случајем убиства, препознао ме је чим ме је видео.

„Изволите, главни инспекторе, добро нам дошли”, рекао је ласкаво.

„Није баш добар разлог доласка, Шецо”, рекао сам.

Правио се да не разуме.

„Тако сте рекли и када сте прошли пут дошли, али, хвала богу, није се ништа десило”, рекао је самоуверено.

„Овог пута је ствар озбиљна, Шецо, твоји људи су упуцали тројицу младића.”

„Они нису људи господина Шецатина”, добацио је виши адвокат, „пре два месеца су напустили посао.”

„Напустили су, али”, рекао сам, „наставили су да се сликају за трач рубрике часописа.”

„Немојте тако, главни инспекторе Невзате”, опет је Шецо преузео реч. „Ви сте узорни старешина. Како можемо да отерамо човека који је дошао за наш сто. Посебно ако је тај човек раније јео наш хлеб...”

„Добро, због чега су ти ваши телохранитељи дали отказ?”, умешао се и Али у разговор.

„Није им било доста пара”, рекао је дебели адвокат. Хтео је да настави да објашњава, кад:

„Нисам вас питао”, рече Али. „Господине Шецатине, можете ли ви да одговорите?”

Шецатин је љубазно одговорио.

„Као што је рекао мој адвокат, тражили су повишицу, а када је нисмо дали, дали су отказ.”

„Добро, а јесте ли познавали убијене младиће?”, поново сам се умешао.

„Не, вала”, рекао је Шецо. „Одакле бих их знао, главни инспекторе. Ко смо ми, а ко су та деца с универзитета.”

„Значи, никакве везе с њима нисте имали?”

„Заклињем се Кураном, нисам имао.”

Осећао сам да лаже, али нисам могао ништа да учиним. Нисмо могли да ухапсимо омиљеног уметника Турске. Осим тога, ни ја нисам могао још увек да одредим везу међу њима.

Када смо изашли од Шеца, кренули смо ка вили у Саријеру у којој су убијени младићи. Вила је припадала Енгиновом оцу, архитекти и извођачу радова Рецепу. Тројица пријатеља су желела да се по повратку из Америке настане у празној вили, а Рецеп није могао да одбије жељу свог вољеног сина. Вила је била окружена зидинама високим три метра. Двокрилна гвоздена капија није била лака за пробијање. Када смо ушли у двориште, видели смо гвоздене ограде високе један метар на унутрашњој страни зидова који окружују вилу, а на оградама табле с натписима „Опрез: високи напон.” Промрмљао сам: „Зашто су предузели толико мера предострожности? Шта ова деца крију унутра?”

Али је безнадежно одмахнуо главом.

„Не знам, али као што видите, све је било узалуд, шефе. Људи су упуцали сву тројицу.”

„Да”, промрмљао сам. „И то је чудно. Због чега би отворили врата људима с којима су се свађали?”

„То још једном показује да Гулеч Неџми и Сака Еркан лажу. Нису познавали ове који су били у кући. Лако би им отворили врата да су се представили као продавци или мајстори за телефон.”

Логично је размишљао.

„Можда је особа коју су заправо познавали или које су се плашили био Шеџо”, допунио сам његову хипотезу.

„Могуће. Безбрижно су отворили врата јер нису видели Шеџа.”

„Дакле, шта кажеш за те гвоздене ограде кроз које иде струја?”

„Чини се да су више дизајниране да спрече некога да побегне изнутра него да спрече напад споља.”

Био је у праву, али наш разговор се прекинуо на пола када нас је срео господин Реџеп. Док је ишао ка згради, ожалосћени отац је казао:

„Не разумем, убице су рекле да су их убили зато што су добацивали њиховим девојкама. Немогуће је да су та деца урадила тако нешто. Они су били најпристојнији људи на свету.”

„Можда су били пијани или дрогирани...”, хтео је да каже Али.

Реџеп се закрвављених очију окренуо према мом помоћнику:

„Шта то говорите, господине, нису чак ни пушили!”

„Разуме се да сте их добро познавали”, пробао сам да га смирим. „Да ли је могуће да је између њих и Шеџа постојао неки неспоразум?”

„Није могуће”, Реџеп је одмахнуо главом. „Шта би они имали с неким као што је Шеџо. Били су преокупирани својим каријерама. Студирали су у иностранству. Вратили су се у земљу да примене оно што су научили. Непрестано су размишљали о томе шта могу да ураде за напредак земље.”

„Али”, рекао сам док смо се приближавали улазу у зграду, „нису се бавили својим занимањима након повратка у земљу. Нити су уписали факултет нити су радили на другом месту.”

„Научили смо оно што је требало да научимо на универзитету, сада ћемо се сами образовати”, говорили су. Нису много веровали ни другим институцијама. Тражили су ми ову вилу како би могли удобније да раде. Видећете, унутра су направили друштвену лабораторију.”

Али, који није разумео о чему човек прича, рекао је сам за себе:

„Друштвена лабораторија.” Искрено, ни ја нисам знао шта је то што се зове друштвена лабораторија, али пошто смо улазили унутра, ускоро ћемо сазнати.

Унутрашњост је заиста била уређена као нека образовна институција. С врата се улазило у мало предсобље. У предсобљу би вас дочекала троја врата и двоје степеништа, од којих је једно водило на горњи спрат, а друго силазило на доњи. Иза врата су биле три радне собе које су личиле једна на другу. Све три просторије су биле једноставно намештене. Прво што је западало за око у свима њима јесу столови и напредна рачунарска опрема. Ступеницама се горе ишло у спаваће собе, а доле до нивоа са четири одвојене собе. Једна од соба је коришћена за слушање музике и видео-снимака, друга је била учионица, трећа библиотека, а четврта простор за опуштање.

Прве књиге које су нам привукле пажњу у библиотеци биле су биографије. Полице библиотеке биле су испуњене биографијама лидера који су имали важне улоге у историји, од Цезара до Хитлера и од Лењина до Черчила, као и животним причама најпознатијих људи на свету, од Грете Гарбо до Џона Вејна, од Марадоне до Мадоне. Видевши наше интересовање, Реџеп је појаснио:

„Читали би животне приче светских лидера и успешних људи и разговарали о томе како би могли да промене несрећну судбину наше земље.”

Довде је било све нормално. Али када сам ушао у собу за музику и видео, осетио сам нешто чудно. То је било немогуће, али као да сам раније долазио у ову просторију. У соби су биле три фотеље. Поред фотеља се налазио по један дигитални контролни панел, уз слушалице и сајбер кациге. Тачно наспрам фотеља стајало је огледало које је заузело читав зид. Док сам покушавао да схватим шта ми је познато у соби, Али је, показавши на монолитно огледало које је прекривало зид са десне стране, рекао:

„Колико личи на нашу собу за испитивање, зар не, шефе?” Коначно сам схватио. Приближио сам се огледалу. Почео сам да прелазим руком по његовим странама. Додирнуо сам дугме у доњем десном углу. Притиснуо сам га. Огледало се отворило ка унутра.

„Кад сам ја то пробао, није успело”, промрмља Реџеп, запрепашћено посматрајући шта се догађа.

„Изгледа да су поделили собу на два дела.”

Био је у праву, ово огледало је делило собу на два дела, стварајући скривени одељак. Особа која је седела у тајном делу могла је да посматра оне у просторији како год жели. Тајни део је имао рачунар, видео и музичку опрему. Пустио сам прву видео-касету од петнаестак оних с натписом „Рад на преласку на надчовека” које су биле на зидним полицама. На екрану су се појавили Тарик, Озан и Енгин. Седели су у овој соби. На себи су имали свакодневну одећу, али су им лица била крајње озбиљна. Енгин је почео да говори окренувши се ка нама:

„Већ дуго времена проучавамо лидере и њихов утицај на народне масе. Први закључак до ког смо дошли јесте да је улога која се даје масама у процесу друштвеног напретка преувеличана и нереална. Вође у људским друштвима имају далеко већи утицај него што социолози, социјални психолози и политиколози верују. Међутим, појавила се другачија слика због деполитизације спроведене на глобалном нивоу у последњој четвртини нашег века. Не само политички лидери, већ су на друштво почели дубоко да утичу и познати људи, односно успешни фудбалери, славни певачи, хумани бизнисмени итд. То нас је довело до потребе да спроведемо необичан експеримент. Уколико тај експеримент буде успешан, то неће утицати само на развој наше земље, већ и на друштвени напредак широм света.

Наш експеримент је крајње једноставан. Узећемо три особе које су најомиљеније у народу и спровешћемо их кроз посебну обуку. Потом ћемо посредством њих та сазнања ширити масама. Међутим, имамо мали проблем. Наши испитаници неће желети да одиграју улоге које су им додељене у нашој студији, јер не могу да схвате важност експеримента. Стога ћемо, нажалост, морати да прибегнемо сили. У остваривању овог тешког задатка нас подстиче то што знамо да ће нам наши

испитаници бити захвални након што заврше потребну обуку. Прва од три познате личности које смо одабрали јесте познати певач Шецо.”

Касета се овде завршила. Са знатижељом сам пустио другу касету. На екрану се појавила дрхтава слика. Изгледа да су користили ручну камеру. Убрзо након тога, видели смо Шецов ауто. Шецо је био сам. Деца су очигледно направила добар план. Тарик је лежао на путу. Шецо га је приметио, нагло закочио и изашао из аута. У том тренутку, Озан је пришао с оним што сам помислио да је марамица нато-пљена етром и онесвестио Шеца.

Прешли смо на још једну касету. Озан је из једне телефонске говорнице јавио Шецовој породици следеће:

„Шецо је код нас, ми смо његови фанови. Никада му не бисмо наудили. Угостићемо га на месец дана. Све што тражимо јесте да то не пријавите полицији, а ако то учините, никад га више нећете видети.”

Још једна касета. Видели смо Шеца у соби унутра. Преко очију је имао повез, пуштали су му класичну музику. Енгин је пружио главу према камери и саопштио:

„Пуштамо му Вагнера да бисмо му повећали осећај лидерства.”

Али на Шецовом од бола набораном лицу није се видео никакав траг вођства.

На другој касети, Шецо је са беживотним изразом лица гледао филм *Ойлегал*о Тарковског, док су га тројица младића знатижељно посматрала.

На другој касети, Шецо је проучавао Шопенхауерову филозофију, а оно што је чудно, нестао је уморни израз с његовог лица и изгледало је као да је заинтересован за ту тему. Заиста је било занимљиво, наш Шецо се мењао... Гледао је Бергманове *Дивље јаџоге*, читао Кантову *Криџику чистџој ума*, слушао Моцарта, гледао Пазолинија, читао Кафку и изучавао Франкфуртску школу.

Шецо је већ учествовао у разговорима с тројицом младића и читао Макијавелијевог *Владаоца*. Младићи нису гајили превише наде, али Шецо је био тврдоглаво одлучан.

На крају, младићи су почели да му верују. Шецо је добио право да се слободно креће по кући. Шалио се са младићима и желео је да им направи „чиг кофте”¹. Озан, будући да је био вегетаријанац, успротивио се томе, па је одржано гласање и већина је одлучила да се „чиг кофте” ипак прави.

И на крају, последња касета: Шеца није било на видику. Као што сам и мислио, Шецо је побегао. Док су тројица младића, схвативши да су преварени, ломила главу покушавајући да докуче шта да раде, неко је позвонио на врата. На касети после тога ништа није забележено. Пошто их је оставио, то значи да Шецо није знао ни за ову собу ни за ове снимке.

Ставили смо касете у торбе и одјурили у Шецову канцеларију. Његова два адвоката су опет била тамо. Без речи смо ставили касету у видео-плејер. Адвокати, који нису могли да верују својим очима, рекли су:

„То је монтажа, компјутерска игра.”

С пораženим осмехом на уснама, Шецо је одмахнуо главом и обратио се адвокатима:

¹ Традиционално предјело с југоистока Турске од сировог меса, булгура и зачина. (*Прим. њрев.*)

„Не трошите речи! Не можемо се извући с овим. Сад је јасно. Ти кучкини синови су чак снимали своја дела.” Затим, окренувши се ка мени, рекао је: „Да, ја сам наредио да их убију. Али ми није нимало жао. Ти гадови су ми уништавали живот цео месец. Терали су ме данима да слушах ту досадну музику. Био сам исцрпљен од гледања тих мучних филмова. Неки Бергмак, Пазолинима, Тарковс, неки Кавказ. Било је брџе горе од кинеске справе за мучење!”

Дубоко је уздахнуо и завршио овим речима: „Не кајем се уопште, главни инспекторе. Верујте ми, да су вама то урадили, и ви бисте их убили а да не трепнете.”

(С шурској ђревела Ида Јовић)